

TIJ QUARTERLY

จดหมายข่าวสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

ฉบับที่ 007: สิงหาคม 2561

ขับเคลื่อนการป้องกันอาชญากรรม
ด้วยมิติการพัฒนาสู่เวทีโลก

ED'S TALK

..

“คนเรามักจะก่ออาชญากรรม เพราะพวกเขาไร้ทางเลือก” เป็นแนวคิดที่หลายคนในแวดวงวิชาการและผู้กำหนดนโยบายตระหนักถึง และเห็นพ้องว่าการบูรณาการยุทธวิธีทางอาญาเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะช่วยสร้างสังคมที่ปลอดภัยได้ หากแต่ต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการป้องกัน บรรเทา และแก้ไขปัญหา ตั้งแต่รากเหง้าของปัญหา โดยวิธีการหนึ่งคือ “การให้ทางเลือก” อันจะนำไปสู่การช่วยพัฒนาตนเอง เสริมสร้างศักยภาพชุมชน และนำไปสู่การสร้างสังคมที่เติบโตได้อย่างยั่งยืน

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) ในฐานะหนึ่งในสถาบันเครือข่ายแผนงานสหประชาชาติ ด้านการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา หรือ PNI มีภารกิจในการเป็นสะพานเชื่อมต่อ (Connector) หลักมาตรฐานระหว่างประเทศสู่การปฏิบัติในประเทศไทย และประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคโดยเฉพาะในมิติด้าน “หลักนิติธรรม” “การป้องกันอาชญากรรม” และการพัฒนา “กระบวนการยุติธรรมทางอาญา” ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม จึงได้ร่วมกับรัฐบาลในการผลักดันข้อมติหลักนิติธรรม การป้องกันอาชญากรรม และกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในบริบทของเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน (The Rule of Law, Crime Prevention and Criminal Justice in the Context of the 2030 Sustainable Development Goals) ในที่ประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา หรือ CCPCJ ครั้งที่ 27 ที่กรุงเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย เพื่อส่งเสริมการป้องกันการก่ออาชญากรรม โดยให้ความสำคัญกับการเข้าใจต้นเหตุของปัญหา เพื่อให้ได้มุมมองที่กว้างและครอบคลุมที่จะช่วยให้เกิดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ในงานประชุมเดียวกัน TIJ ยังได้นำเสนอแนวคิดและองค์ความรู้ โดยมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการประชุมคู่ขนาน 3 รายการ ได้แก่ การใช้มิติการพัฒนาเพื่อป้องกันอาชญากรรมและฟื้นฟูผู้ต้องขัง แนวโน้มสถานการณ์เรือนจำโลก ประจำปี 2561 และหลักการสถานการณ์ แนวโน้ม และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการลดการกระทำผิดซ้ำ

พร้อมกันนี้ TIJ ยังได้ร่วมขับเคลื่อนความร่วมมือแบบบูรณาการภายในประเทศ โดยจัดให้มีงานเสวนา TIJ Public Forum ครั้งที่ 5 ในหัวข้อ “การพัฒนาอย่างยั่งยืน การป้องกันอาชญากรรม และสังคมที่สงบสุข” ที่ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เชี่ยวชาญจากภาคีเครือข่าย โดยเน้นย้ำถึงการส่งเสริมการป้องกันอาชญากรรมด้วยมิติการพัฒนา และการสร้างวัฒนธรรมการเคารพกติกาสังคม ทั้งยังได้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมหลักสูตร TIJ Executive Programme on the Rule of Law and Development หรือ RoLD ไปดูงานศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ชาย) บ้านกาญจนาภิเษก เพื่อสร้างเสริมความเข้าใจเรื่องการสร้างสังคมที่ไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลังตามเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ทั้งนี้ในส่วนของงานวิจัย มีการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลสถิติความปลอดภัยสาธารณะทั่วประเทศในโครงการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเรื่องความปลอดภัยสาธารณะ ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพื่อนำไปต่อยอดสู่การจัดทำฐานข้อมูลและการเปรียบเทียบในประเด็นด้านความปลอดภัยสาธารณะของประเทศ สร้างภาคีความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการสำรวจประเด็นด้านความปลอดภัยสาธารณะ และเสนอแนะนโยบายที่เกี่ยวข้องต่อไป

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านผู้อ่าน TIJ Quarterly จะได้รับสาระความรู้และข้อมูลอันเป็นประโยชน์ สามารถนำไปต่อยอดประยุกต์ใช้ในสายงานของท่านได้ต่อไป

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์
ผู้อำนวยการสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

TABLE OF CONTENTS

PAGE **04**

COVER STORY

ขับเคลื่อนการป้องกันอาชญากรรมด้วย
นิติการพัฒนาสู่เวทีโลก

ที่ประชุมคณะกรรมาธิการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา (the Commission on Crime Prevention & Criminal Justice – CCPCJ) ครั้งที่ 27 มีมติรับในหลักการ “ข้อมติหลักนิติธรรม การป้องกันอาชญากรรม และกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในบริบทของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกมองแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในมุมที่กว้างและครอบคลุมกว่าการพึ่งพาเฉพาะระบบยุติธรรมเพียงอย่างเดียว

PAGE **06**

ตามไปดูการปรับใช้ข้อกำหนดกรุงเทพ
ครั้งแรกในเรือนจำอาเซียน

เปิดประตูสองเรือนจำนำร่อง “ทัณฑสถานหญิงตั้งเกอรั้ง” กรุงเทพมหานคร อินโดนีเซีย เรือนจำแห่งแรกในอาเซียนที่ได้เริ่มนำข้อกำหนดกรุงเทพไปปรับใช้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

PAGE **08**

HIGHLIGHTS

การประชุมระดับสูงด้านการพัฒนา
ที่ยั่งยืนและหลักนิติธรรมครั้งแรก
ในอาเซียน

TIJ ร่วมกับ UNODC จัดการประชุมระดับสูง หัวข้อ “การพัฒนาอย่างยั่งยืน การป้องกันอาชญากรรม และสังคมที่สงบสุข” เพื่อเป็นเวทีเปิดโอกาสให้หลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างบูรณาการ และนำไปสู่การเสริมสร้างสังคมแห่งการมีส่วนร่วม

PAGE **10**

อ้อมกอดอบอุ่นสร้างโอกาส
ที่ “บ้านกาญจนาภิเษก”

เยือนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ชาย) บ้านกาญจนาภิเษก จังหวัดนครปฐม เรียนรู้แนวทางสร้างทักษะชีวิต เพื่อให้โอกาสครั้งใหม่แก่เด็กผู้หลงผิด

PAGE **12**

TIJ PROBES

จากการสอบปากคำผู้การสัมภาษณ์
เชิงสืบสวน

เรียนรู้บรรทัดฐานใหม่ในการเปิดเผยความจริง จากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมจากประเทศนอร์เวย์

PAGE **14**

สร้างสังคมปลอดภัย ด้วยตัวชีวิต
ความปลอดภัยสาธารณะ

TIJ ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดทำโครงการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อความปลอดภัยสาธารณะและความหวาดกลัวอาชญากรรม

PAGE **15**

TIJ MOVEMENTS

กิจกรรมต่างๆ

ติดตามความเคลื่อนไหวที่น่าสนใจของ TIJ เพื่อ
สร้างเสริมสังคมอุดมหลักนิติธรรม

COVER STORY

..

ขับเคลื่อน การป้องกัน อาชญากรรม ด้วยมิติการพัฒนา สู่เวทีโลก

ในระหว่างวันที่ 14-18 พฤษภาคมที่ผ่านมา รัฐบาลไทย ร่วมกับหน่วยงานด้านการยุติธรรมและสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) ได้เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมาธิการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา (The Commission on Crime Prevention & Criminal Justice – CCPCJ) ครั้งที่ 27 ที่กรุงเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย โดยประเทศไทยได้นำเสนอประเด็นท้าทายด้านการป้องกันอาชญากรรม และการส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหลายประการ สู่การพิจารณาของประเทศสมาชิกเพื่อวางแนวทางแก้ไขปัญหา และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (UN Sustainable Development Goals-SDGs)

ในระหว่างการประชุมระดับโลกที่เปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกได้ร่วมกันเสนอแนะนโยบายเพื่อจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่างๆ และในโลกโดยรวม TIJ ได้มีบทบาทสำคัญในการร่วมกับรัฐบาลไทยและรัฐบาลญี่ปุ่นในการเตรียมร่าง และนำเสนอข้อมติหลักนิติธรรมการป้องกันอาชญากรรม และกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในบริบทของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (The Rule of Law, Crime Prevention and Criminal Justice in the Context of the 2030 Sustainable Development Goals) ซึ่งที่ประชุม CCPCJ ได้มีมติรับในหลักการ และจะส่งต่อให้สภาเศรษฐกิจและสังคมพิจารณา และจะนำไปสู่การพิจารณาลงมติรับรองโดยสมัชชาใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ ในการประชุมปลายปีนี้

ข้อมติหลักนิติธรรม การป้องกันอาชญากรรม และกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในบริบทของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ข้างต้นจะช่วยส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกมองแนวทางการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในมุมที่กว้างและครอบคลุม กว่าการพึ่งพาเฉพาะระบบยุติธรรม เพราะระบบยุติธรรมไม่ใช่ เครื่องมือเดียวในการป้องกันอาชญากรรม หากเป็นสังคมที่จะ ต้องมีบทบาทเชิงรุกด้วยเช่นกัน

หลักการพัฒนานำในข้อมติการพัฒนาที่ยั่งยืน แบ่งออกได้เป็น 2 มิติ มิติแรกคือ**หลักการพัฒนาเพื่อป้องกันอาชญากรรม** ซึ่งรัฐบาลไทยได้แรงบันดาลใจมาจากการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทั้งในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการดำเนินงานโครงการหลวง ตลอดจนการทรงงานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ล้วนแล้วแต่ประสบความสำเร็จได้จากกรแก้ไขปัญหาคือต้นเหตุ เพื่อโน้มน้าวให้กลุ่มเปราะบางสามารถเลี้ยงชีพตนเองได้ โดยไม่ทำผิดกฎหมาย เห็นได้จากโครงการหลวงในภาคเหนือที่ช่วยให้ชนกลุ่มน้อยหันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกพืชผลเมืองหนาวเพื่อยังชีพ แทนการปลูกฝิ่นซึ่งผิดกฎหมาย

มิติที่สอง คือ **หลักการพัฒนาต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา** เป็นแนวคิดเพื่อบรรเทาปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำและความยากลำบากในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ของอดีตผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นผู้มีตราบาปติดตัว และต้องกลายเป็นบุคคลที่สังคมไม่ยอมรับ โดยในมิตินี้ได้ให้ความสำคัญกับการโน้มน้าวผู้มีอำนาจในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบายถึงเจ้าหน้าที่ภาคปฏิบัติ ให้ตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น เมื่อมีการพิจารณาคดีอาญา โดยตั้งแต่นั้นทางควรคำนึงถึงความสมดุลของการกระทำผิดและความรุนแรงของโทษที่สมควรได้รับ ในกรณีที่ไม่ใช่

ความผิดร้ายแรง ควรใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์หรือการกำหนดบทลงโทษที่ไม่ใช่การคุมขัง การให้บริการชุมชน การฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในชุมชน และการใช้เครื่องมือติดตามตัวแทนการคุมขัง เป็นต้น ส่วนผู้ที่ต้องโทษคุมขัง ควรมีกระบวนการในการช่วยให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาสในการกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการเตรียมความพร้อมทางด้านจิตใจ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ การให้ความรู้ และการเพิ่มพูนทักษะในการประกอบอาชีพ

หนึ่งในความก้าวหน้าที่สำคัญที่เกิดขึ้นในการใช้มิติการพัฒนาเพื่อบรรเทาปัญหาคนล้นเรือนจำและการฟื้นฟูผู้ต้องขัง คือ ข้อกำหนดกรุงเทพ หรือข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง จากพระดำริของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ที่สหประชาชาติมีมติรับรอง เมื่อ พ.ศ. 2553 โดยที่ผ่านมารัฐบาลไทย TIJ และภาคีเครือข่ายได้ร่วมมือกันส่งเสริมและสนับสนุน การนำข้อกำหนดกรุงเทพไปใช้ในประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

นอกจากนี้ ในการประชุมคณะกรรมาธิการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา ผู้แทน TIJ ยังได้ร่วมกับหน่วยงานพันธมิตรจัดกิจกรรมคู่ขนาน ภายใต้ 3 หัวข้อ ได้แก่

หัวข้อที่ 1 การใช้มิติการพัฒนา เพื่อป้องกันอาชญากรรม และฟื้นฟูผู้ต้องขัง เพื่อแบ่งปันประสบการณ์จากประเทศในภูมิภาคต่างๆ ในการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการป้องกันอาชญากรรมและคืนผู้ต้องขังสู่สังคม ด้วยมิติการพัฒนานำ ซึ่งให้ความสำคัญกับการเข้าใจถึงต้นเหตุที่นำไปสู่การก่อเหตุรุนแรงและอาชญากรรม ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงแนวคิดใหม่ๆ ที่เชื่อมโยงทั้งมิติของอาชญากรรม ความรุนแรง การสาธารณสุข สิทธิมนุษยชน และธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายเพื่อปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

หัวข้อที่ 2 แนวโน้มสถานการณ์เรือนจำโลก 2018

TIJ ร่วมกับองค์การปฏิรูปการลงโทษสากล (Penal Reform International) เปิดเผยถึงรายงานแนวโน้มสถานการณ์เรือนจำโลก ประจำปี 2018 โดยกล่าวถึงแนวทางการพัฒนาเรือนจำในมิติที่สำคัญๆ แนวโน้มในการบริหารจัดการเรือนจำทั่วโลก และรายงานได้จัดทำส่วนพิเศษเพื่อนำเสนอหัวข้อ “การฟื้นฟูและคืนผู้ต้องขังสู่สังคมในยุคแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน” อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมด้วยมิติการพัฒนาที่ยั่งยืนกับความเชื่อมโยงในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม รวมไปถึงเป้าหมายด้านการขจัดความยากจน การเข้าถึงการสาธารณสุข ลดความไม่เท่าเทียมในสังคม

ส่วนหัวข้อที่ 3 การส่งเสริมหลักนิติธรรมและ

หลักการ สถานการณ์ แนวโน้ม และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับลดการกระทำผิดซ้ำ TIJ ร่วมกับ United Nations Asia and Far East Institute for the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders หรือ UNAFEI จัดการเสวนาว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมในประเทศต่างๆ และการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการดำเนินเรื่องการลดการกระทำผิดซ้ำที่สอดคล้องกับการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 16 ซึ่งเป็นหนึ่งในหัวข้อการอภิปรายในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา สมัยที่ 14 ที่จะมีการประชุมที่ ค.ศ. 2020 ที่เมืองเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น

ผู้สนใจสามารถติดตามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ www.tijthailand.org

ตามไปดูการปรับใช้ข้อกำหนดกรุงเทพ ครั้งแรกในเรือนจำอาเซียน

หลังจากที่ข้อกำหนดกรุงเทพ หรือข้อกำหนดสหประชาชาติ ว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขัง สำหรับผู้กระทำผิดหญิง ได้รับการรับรอง เมื่อปี 2553 TIJ ได้ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการนำข้อกำหนดกรุงเทพไปปฏิบัติในเรือนจำ และทัณฑสถานหลายแห่งในประเทศไทยและนำไปสู่การจัดทำ "โครงการเรือนจำต้นแบบ" ซึ่งได้รับความร่วมมืออย่างดีจากกรมราชทัณฑ์

TIJ โดยโครงการส่งเสริมการอนุรักษ์ข้อกำหนดกรุงเทพ และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ยังได้จัดทำโครงการฝึกอบรมระดับภูมิภาค ตั้งแต่ปี 2559 เพื่อส่งต่อมาตรฐานสากลนี้สู่ประเทศต่างๆ ในอาเซียน โดยอินโดนีเซียเป็นหนึ่งในประเทศที่ให้ความสนใจ ได้ส่งเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์เข้าร่วมการอบรมอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากต้องการสร้างมาตรฐานระดับสากล

ในการดูแลและปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของ ผู้ต้องขังหญิงที่ในปัจจุบันมีจำนวนมากเกินความสามารถในการรองรับของกรมราชทัณฑ์อินโดนีเซีย รัฐบาลอินโดนีเซียได้เริ่มนำข้อกำหนดกรุงเทพไปปรับใช้ในเรือนจำ ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2560 มีทัณฑสถานหญิงตั้งเกอรัง ที่กรุงจาการ์ตา เป็นเรือนจำนำร่องในการนำข้อกำหนดมาตรฐานสากลดังกล่าวไปใช้

ในการนี้ รัฐบาลอินโดนีเซีย ได้กราบทูลเชิญ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทูตสันถวไมตรีด้านหลักนิติธรรม ประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของ UNODC และผู้ทรงริเริ่มข้อกำหนดกรุงเทพ เสด็จเยือนทัณฑสถานหญิงตั้งเกอรัง เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2561 เพื่อให้พระองค์ได้ทอดพระเนตรความก้าวหน้าและความสำเร็จในการนำข้อกำหนดกรุงเทพไปใช้ ตลอดจนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารจัดการเรือนจำ

ทัศนสถานหญิงตั้งเกอริงมีขีดความสามารถในการรองรับผู้ต้องขังของเรือนจำที่ 250 คน แต่ ณ เดือนมีนาคม 2561 มีจำนวนผู้ต้องขังอยู่ถึง 396 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังในคดีเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การนำข้อกำหนดกรุงเทพไปใช้นั้นเริ่มตั้งแต่ช่วงแรกจับตัวจนกระทั่งถึงการปล่อยตัว โดยมีรายละเอียดทั้งการตรวจร่างกายและสภาพจิตใจตั้งแต่ช่วงแรกเข้า การให้บริการด้านการสาธารณสุขเฉพาะด้านแก่ผู้ตั้งครรรภ์ แม่และเด็กติดผู้ต้องขัง มีโครงการฟื้นฟูผู้ต้องขังภายในเรือนจำ เช่น กิจกรรมทางศาสนา การให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและสิทธิมนุษยชน การให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ กิจกรรมกีฬา การฝึกอาชีพ และกิจกรรมศิลปะ ที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพและทักษะในการดำรงชีวิต เมื่อได้รับการปล่อยตัว ช่วยให้พวกเขามีโอกาสในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีปกติสุขต่อไป

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงร่วมวงเสวนากับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ภายหลังจากการเสด็จเยี่ยมทัศนสถานหญิงตั้งเกอริง มีพระดำรัสความว่า “ข้าพเจ้าสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ไทย และอินโดนีเซียได้ทำงานกันอย่างใกล้ชิดซึ่งจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนมุมมองและเพิ่มพูนประสบการณ์ในการจัดระบบงาน โดย TIJ จะสามารถให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคและฝึกอบรมได้และขอถือโอกาสนี้แสดงความยินดีกับความก้าวหน้าของเรือนจำอินโดนีเซีย”

ด้านนางเฮอริน ชันดราวาตี ผู้อำนวยการทัศนสถานหญิงตั้งเกอริง กล่าวถึงการนำข้อกำหนดกรุงเทพไปใช้ในทัศนสถานหญิงอินโดนีเซียว่า รัฐบาลอินโดนีเซียให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและกฎหมายของอินโดนีเซีย จึงเห็นควรนำข้อกำหนดกรุงเทพมาใช้ โดยให้ความสำคัญกับการอบรมและพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกรมราชทัณฑ์ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัว เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข

ขณะที่ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมกับ TIJ ใน พ.ศ. 2559 ดร.เฮตตี วีตีอาสสตูตี หัวหน้าหน่วยงานป้องกันโรคติดต่อ กรมราชทัณฑ์

อินโดนีเซียกล่าวว่า หลังจากร่วมการฝึกอบรมกับ TIJ แล้ว รัฐบาลอินโดนีเซียได้นำข้อกำหนดกรุงเทพมาปรับใช้ได้มีการจัดทำแนวทางของกรมราชทัณฑ์เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมที่ดีของผู้ต้องขังหญิงและเด็ก จัดทำระเบียบการดูแลผู้ต้องขังหญิงและสิทธิของผู้ต้องขังหญิง ทั้งยังจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์และหัวหน้าทัศนสถานหญิงในอินโดนีเซีย ตลอดจนจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อผลักดันการนำข้อกำหนดกรุงเทพอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมด้วย

ทัศนสถานหญิงตั้งเกอริง สาธารณรัฐอินโดนีเซีย แสดงถึงความคืบหน้าในการนำข้อกำหนดกรุงเทพไปใช้ในภูมิภาคอาเซียน นับเป็นสัญญาณที่ดีเพื่อส่งเสริมการเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขัง และเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังมีโอกาสกลับมาเป็นคนดีของสังคมในเรือนจำประเทศต่างๆ อย่างเป็นทางการต่อไป

HIGHLIGHTS

..

การประชุมระดับสูง ด้านการพัฒนา ที่ยั่งยืนและ หลักนิติธรรม ครั้งแรกในอาเซียน

TIJ มีพันธกิจในการเผยแพร่และส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม พัฒนาการป้องกันอาชญากรรม และกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อันเป็นระบบรากฐานสำคัญที่จะนำไปให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ร่วมกับสำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) จัดการประชุมระดับสูง หัวข้อ “การพัฒนาอย่างยั่งยืน การป้องกันอาชญากรรม และสังคมที่สงบสุข” เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2561 ที่ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพฯ เพื่อเป็นเวทีเปิดโอกาสให้หลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบบูรณาการ และนำไปสู่การเสริมสร้างสังคมแห่งการมีส่วนร่วม

ในการประชุมนี้ มีองค์ปาฐกจากหน่วยงานระดับโลก ระดับภูมิภาคและจากประเทศไทยเข้าร่วม เช่น นายยูรี เฟโดทอฟ ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ดร.สเตฟานอส ฟอเตียว ผู้อำนวยการฝ่ายสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP) ดร.มิว คาโต ผู้อำนวยการประจำภูมิภาค องค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ และเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UN Women) นายอิสรา สุนทรวัฒน์ เลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน (AIPA) นายอู ออง ยี ประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมียนมาร์ และ ดร.ชิน-วาน คิม ประธาน สถาบันอาชญาวิทยา ประเทศเกาหลี เป็นต้น

ในการนี้ ได้กราบทูลเชิญ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทูตสันถวไมตรี ด้านหลักนิติธรรมสำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของ UNODC มาเป็นองค์ประธานการประชุม พระองค์ประทานพระดำรัสแก่ผู้เข้าร่วมการประชุม ใจความตอนหนึ่งว่า “เป็นที่ทราบกันอยู่โดยทั่วไปว่า ผู้ปฏิบัติงานด้านการอำนวยความยุติธรรม ฝายความมั่นคง ผู้กำกับตึกบ้านเมือง และผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนา มีแนวโน้มที่จะต่างฝ่ายต่างปฏิบัติหน้าที่ของตนไปในลักษณะที่แยกส่วนจากกัน ในขณะที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ก็มักจะไม่ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับวาระในการพัฒนาเศรษฐกิจหรือสังคม การประชุมในครั้งนี้จึงถือเป็นโอกาสอันดี ที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างหลักนิติธรรมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งแสดงให้เห็นว่ายุคสมัยได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วในทางที่ดีขึ้น”

ช่วงที่ 1 ของการประชุมว่าด้วยหัวข้อหลักนิติธรรมและความท้าทายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการกล่าวถึงประเด็นความท้าทายในภูมิภาคอาเซียน คือ อาชญากรรมประเภทต่างๆ ทั้งการค้ายาเสพติด ข้ามชาติ การค้ายาเสพติด การลักลอบค้าสินค้าข้ามแดน การคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นความท้าทายต่อการดำเนินงานของประเทศสมาชิกอาเซียนที่แต่ละประเทศมีระบบยุติธรรมทางอาญาเพื่อบริหารจัดการปัญหาที่แตกต่างกัน อีกทั้งพบปัญหาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากขาดสิทธิส่วนบุคคล ขาดการตระหนักถึงสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ซึ่งรวมไปถึงการมีฐานะยากจน เป็นชนกลุ่มน้อย เป็นผู้สูงอายุ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้มีการกล่าวถึงหลักนิติธรรมด้วยว่าเป็นทั้งแรงเสริมและผลลัพธ์ของการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้มีบทบาทในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมควรที่จะต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติและแนวความคิดในการดำเนินงาน ด้วยการไม่พึ่งพากระบวนการยุติธรรมมากเกินไปและให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้วยมิติการพัฒนาสังคมควบคู่ไปเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ขณะที่สังคมก็ต้องให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมการเคารพกติกาด้วย

ช่วงที่ 2 ของการประชุมว่าด้วยเรื่องของบทบาทของเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ในการปฏิรูปมิติด้านที่เกี่ยวกับความยุติธรรมและสถาบันในภูมิภาค ผู้ร่วมเสวนาจากนานาชาติได้เสนอข้อคิดเห็นว่า เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นเกี่ยวข้องกับกระบวนการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนอย่างครอบคลุม การจะปฏิรูปมิติด้านที่เกี่ยวกับความยุติธรรมและสถาบันในภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

“หากต้องการสังคมที่ปลอดภัยและยั่งยืน เราจำเป็นต้องมีหลักนิติธรรมและระบบยุติธรรมทางอาญาที่มีประสิทธิภาพ”

นายยูรี เฟโดทอฟ ผู้อำนวยการ UNODC

จึงขึ้นอยู่กับความร่วมมือและการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณเพื่อติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังเช่นที่รัฐบาลแคนาดาทำอยู่ ในขณะที่สถาบันเกาหลีด้านอาชญวิทยา เสนอให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบันมาใช้ทั้งในด้านของการสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่องค์กรภาครัฐ และการเผยแพร่ข้อมูลรวมถึงงานวิจัยที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางไซเบอร์ การก่อการร้าย การค้ายาเสพติด และอาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ นอกจากนี้ จะต้องให้ความสำคัญกับกลุ่มเปราะบางต่างๆ โดยเฉพาะผู้หญิง เน้นที่การส่งเสริมความหลากหลายทางเพศในกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากปัจจุบันมีผู้หญิงเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีตำแหน่งหน้าที่สำคัญในกระบวนการยุติธรรมในภูมิภาค

ท้ายสุดในช่วงที่ 3 ซึ่งมีการอภิปรายกันในหัวข้อเส้นทางสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการเน้นย้ำถึงความสำคัญของหลักนิติธรรมว่า หากสังคมใดมีหลักนิติธรรมที่อ่อนแอ สภาพเศรษฐกิจและสังคมในสังคมนั้นก็จะอ่อนแอตามไปด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นที่สังคมจะต้องมีหลักนิติธรรมเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งเพื่อเอื้อให้เกิดการพัฒนา และภาคีเครือข่ายทุกส่วน

จะต้องร่วมมือกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แทนที่จะต่างฝ่ายต่างทำดังเช่นที่เป็นอยู่ โดยจำเป็นต้องมีกลไกในการเสริมสร้างความร่วมมือ เช่น การประชุมระดับสูงที่เกิดขึ้นในครั้งนี้นี้ ตลอดจนส่งเสริมให้ประเมินการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่องต่อไป

การประชุมระดับสูงครั้งแรกของภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยหลักนิติธรรมและการพัฒนาที่ยั่งยืนที่จัดขึ้นในครั้งนี้นี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ด้วยความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมประชุมกว่า 200 คน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ระดับสูงและผู้มีส่วนสำคัญในการผลักดันวาระแห่งการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2030 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และอัยการสูงสุด แห่งประเทศไทย คณะทูตานุทูตและผู้แทนระดับสูงจากประเทศในอาเซียน และประเทศหุ้นส่วนความร่วมมือ ผู้บริหารระดับสูงจากหน่วยงานสหประชาชาติในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนผู้ร่วมการอบรมหลักสูตรผู้นำหลักนิติธรรมและการพัฒนาที่ยั่งยืน (RoLD Programme) ของสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

อ้อมกอดอบอุ่นสร้างโอกาสที่ “บ้านกาญจนาภิเษก”

“ความผิดพลาดในชีวิตเขา
ไม่ได้เกิดจากการไม่มีทักษะอาชีพ
แต่ไม่มีทักษะในการจัดการกับความทุกข์ ความรัก
ความจน ความคับแค้นในชีวิต ฯลฯ มากกว่า”

นางกนิชา ณ นคร ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ชาย)
บ้านกาญจนาภิเษก

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ชาย) บ้านกาญจนาภิเษก จังหวัดนครปฐม เป็นหนึ่งใน 19 สถานพินิจหรือ “คุกเด็ก” แต่ถึงจะขึ้นชื่อว่าเป็นสถานพินิจที่แห่งนี้กลับไม่ได้ให้ความรู้สึกถึงการจองจำ คุมขังหรือกักต้อน หากกลับกรุ่นอวลไปด้วยบรรยากาศแห่งความเอื้ออาทรและความอบอุ่นที่มีให้เยาวชนผู้เคยก้าวพลาด เพื่อว่าสักวันหนึ่งพวกเขาจะได้มีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีของสังคม

บ้านกาญจนาภิเษกมีลักษณะอันโดดเด่นที่สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นที่จะไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง (no one left behind) สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนจบกระบวนการฟื้นฟูด้วยแนวคิดริเริ่มของ นางกนิชา ณ นคร หรือ “ป้ามล” ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ชาย) บ้านกาญจนาภิเษก

“เราไม่อาจตัดสินใจก่อนได้ว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นอาชญากร สิ่งที่สังคมและรัฐควรทำคือ พิจารณาว่าสังคมแบบไหนกันที่หล่อหลอมให้เด็กเติบโตมาแบบนี้ ปัญหาดังกล่าวไม่ใช่แค่ปัญหาระดับครอบครัว แต่เป็นปัญหาเชิงนโยบายที่รัฐควรเข้ามาใส่ใจ เยียวยา ดูแลกลุ่มคนที่จะกลายเป็นอนาคตของประเทศในวันข้างหน้า” ป้ามล กล่าว

TIJ จึงได้จัดกิจกรรมเชิญผู้ร่วมหลักสูตรผู้บริหาร ด้านหลักนิติธรรมและการพัฒนา (TIJ Executive Programme on the Rule of Law and Development หรือ RoLD) รุ่นที่ 2 เข้าเยี่ยมชมนุสนธิ์ฝึกและอบรม ดังกล่าว โดยมุ่งถอดบทเรียนนิติการฟื้นฟูและเสริมพลังด้านบวกเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรม จากเรื่องราวของเยาวชนกลุ่มเปราะบางที่ได้รับโอกาสอีกครั้ง จากการเรียนรู้ชีวิตใหม่ในสถานพินิจ

ในวันแรกที่ก้าวเข้าสู่บ้านกาญจนาภิเษก เด็กหนุ่มผู้ก้าวพลาดทุกคนจะได้สวมกอดรับขวัญจากป้ามล

ป้ามล กล่าวถึง “การกอด” ว่าเป็นพิธีกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ เพื่อส่งสารถึงเยาวชนเหล่านี้ว่าพวกเขา มีคุณค่าพอที่จะรักตนเอง มีโอกาสทำอะไรที่จะทำให้อะไรสักอย่างในตัวเองได้ ความเห็นของพวกเขาจะถูกรับฟัง และมีความหมายที่บ้านกาญจนาฯ เสมอ

สำหรับกระบวนการเปลี่ยนตัวตนให้เด็กคนหนึ่ง ที่ผ่านความรุนแรงในครอบครัว ทั้งร่างกายและจิตใจ กลับมา “นับถือตนเอง” และรู้จัก “รับผิดชอบต่อสังคม” ที่บ้านกาญจนาฯ ใช้วิธีการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนด้วย “พลังวินัยเชิงบวก” มีการขัดเกล่า อบรม และเยียวยาแก่ผู้ที่ก้าวพลาด ทั้งในเชิงกายภาพและจิตใจ

ในด้านกายภาพคือสถานที่ที่ไม่ได้มีสภาพเหมือนเรือนจำ ไม่มีกำแพง ไม่มีประตู ไม่มีการใช้ความรุนแรงเป็นบทลงโทษ หรือกฎเกณฑ์ใดๆ ที่ตอกย้ำความรู้สึกของความเป็นผู้กระทำผิด และเจ้าหน้าที่ไม่ใส่เครื่องแบบ ไม่ปฏิบัติตัวเสมือนผู้คุม แต่จะเป็นผู้ช่วยเหลือ เป็นที่พึ่งให้แก่เด็กยามที่ต้องการ

นอกจากนี้ เด็กและเยาวชนในบ้านกาญจนาฯ มีสิทธิที่แตกต่างจากในสถานพินิจอื่นๆ เช่น บิดามารดาสามารถเข้าเยี่ยมได้ในวันอาทิตย์ตั้งแต่เวลา 8.30-16.30 น. และสามารถร่วมรับประทานอาหารด้วยกันได้กลับไปเยี่ยมบ้านได้เดือนละครั้ง ครั้งละ 3 วัน มีสิทธิในการออกนอกสถานที่และทานอาหารนอกบ้าน มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วม และสิทธิเลือกแต่งกายตามความชอบของตัวเอง เป็นต้น

ส่วนทางด้านจิตใจ บ้านกาญจนาฯ มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้การเคารพคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ได้เรียนรู้ “วิชาชีวิต” มีการทำงานจิตอาสาเพื่อลดความรู้สึกแบ่งแยก “เรา-คนอื่น” ส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมเยียวยาจิตใจ และมีพิธีเพื่อขอขมาเหยื่อ ผู้เสียหาย และสังคม

กิจกรรมที่บ้านกาญจนาฯ จัดขึ้นและได้รับความสนใจอย่างมากจากเยาวชน คือ การชมภาพยนตร์ ซึ่งมีให้รับชมอย่างหลากหลาย ทั้งภาพยนตร์แอคชั่น สืบสวนสอบสวน ครอบครัว ความรัก ที่ถูกคัดเลือกมาให้มีปัญหาที่ใกล้เคียงกับประสบการณ์ชีวิตที่พวกเขาเคยพบเจอ นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมการเขียนสมุดบันทึกก่อนนอน การอ่านหนังสือพิมพ์หรืออ่านข่าว

โดยหลังจากจบกิจกรรม แต่ละคนจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงประเด็นที่พบในสื่อต่างๆ ทำให้พวกเขาเริ่มมีคลังคำศัพท์ ความรู้ ได้เห็นโลกกว้างขึ้น อีกทั้งยังได้แสดงความคิดเห็น ได้วิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ ที่คล้ายคลึงกับสิ่งที่เคยเกิดขึ้นในชีวิตเขาด้วยสายตาค้นออกตลอดจนมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

ป้ามล กล่าวถึงกิจกรรมข้างต้นว่า “ความผิดพลาดในชีวิตเด็กเหล่านี้ ไม่ได้เกิดจากการขาดทักษะอาชีพ แต่ขาดทักษะในการจัดการกับความทุกข์ ความรัก แรงกดดันที่เกิดขึ้น ดังนั้นที่นี้จะไม่เน้นให้เด็กเรียนหนังสือหรือฝึกอาชีพ สิ่งที่บ้านกาญจนาฯ ให้ทำคือคู่มือวิเคราะห์ข่าว เพราะการดูหนังทำให้เด็กได้เรียนรู้จากการเปิดโลกทัศน์ ทำให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์ เปรียบเทียบตัวเองกับตัวละคร ว่าสุดท้ายแล้วเขาอยากเติบโตขึ้นมาเป็นคนแบบไหน”

นอกจากนี้ บ้านกาญจนาภิเษกยังได้จัดให้มีหลักสูตร “empowerment” เพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและเด็ก ให้ทั้งสองฝ่ายได้พูดคุย ทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน และกระชับความสัมพันธ์ให้ใกล้ชิด อันเป็นหนทางที่จะช่วยเยียวยาจิตใจของเด็กให้แข็งแรง พร้อมจะกลับไปเป็นคนดีของสังคมได้ยิ่งขึ้นด้วย

น้องเฟิร์ส (นามสมมติ) หนึ่งในเด็กชายผู้เคยหลงผิดจำนวนกว่า 100 คนที่บ้านกาญจนาภิเษก ได้ถ่ายทอดเรื่องราวของตนเองว่า เข้ามาในบ้านเพราะ

ความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืนและทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต โดยเลือกที่จะใช้ความรุนแรงแก้ปัญหา เพราะรู้สึกตัวคนเดียวในโลก ที่บ้านไม่เคยเข้าใจ ไม่ว่าจะทำอะไร ก็มักจะถูกเปรียบเทียบกับลูกคนอื่นเสมอ สิ่งที่เคยคิดว่าแม่น่าจะภูมิใจ กลับไม่เคยเห็นค่า แต่พอมารู้สึกถึงแม้เขาจะเก่งด้านใช้กำลัง เป็นหัวโจก แต่กลับรู้สึกว่ามีความหมาย เป็นคนสำคัญที่ยังมีคนต้องการ

น้องเฟิร์ส กล่าวต่อไปว่า เมื่อได้มาอยู่ที่นี้ เราไม่มีความรู้สึกแบบนั้นอีกต่อไป เรายอมรับ เราสามารถเป็นตัวของตัวเองได้ เราได้รับสิทธิ ทุกคนเคารพซึ่งกันและกัน เด็กที่นี้ทะเลาะกันน้อยมาก และไม่เคยมีการลงไม้ลงมือ เพราะเรามีปัญหา ทางออกคือ การพูดคุย แสดงความคิดเห็น ทำให้เราเข้าใจกันมากขึ้น

“ผมได้ย้ายมาอยู่ที่บ้านกาญจนาฯ ประมาณ 1 ปี กว่า รู้สึกว่าเปลี่ยนจากหน้ามือเป็นหลังมือ รู้สึกว่าเราได้สร้างตัวตนใหม่ที่นี้ ก่อนหน้านี้ที่อยู่อื่น มีแต่ความหวาดระแวง โดนซ้อมเหมือนกับเราเป็นกระสอบทราย แต่ห้ามแสดงความอ่อนแอให้ใครเห็นทั้งสิ้น เพราะเราจะกลายเป็นเป้าหมาย” น้องเฟิร์ส กล่าว

บ้านกาญจนาภิเษก อันเต็มไปด้วยความรักความอบอุ่นจาก “ป้ามล” และเจ้าหน้าที่ที่มีต่อเด็กและเยาวชนผู้หลงผิด ได้สะท้อนให้เห็นถึงความศรัทธาในความเป็นมนุษย์ และเป็นดั่งแสงนำทางให้พวกเขาได้พบกับทางออก แม้ในพื้นที่ที่มีมืดที่สุดก็ตาม

TIJ PROBES

..

จากการสอบปากคำ สู่การสัมภาษณ์ เชิงสืบสวน บรรทัดฐานใหม่ ในการเปิดเผย ความจริง

TIJ ร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้เชิญศูนย์ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนนอร์เวย์ มหาวิทยาลัยออสโล มาร่วมกันไขความลับ การสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรม ในการประชุมการหารือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ “โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการสอบสวนในคดีอาญา” เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2561

ในการประชุมได้มีการอภิปรายว่า ตามหลักสิทธิมนุษยชน ตำรวจควรสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์ (The rights to be presumed innocent) นอกจากนี้การสอบปากคำ ผู้ต้องสงสัย เพื่อให้ได้คำสารภาพที่มีประสิทธิภาพเพียงพอและสามารถนำไปใช้ได้ในช่วงศาล ข้อมูลที่ได้มาจะต้องไม่เกิดจากการบังคับ ชูเชิญ ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจ (mind torturing) เพราะอาจเป็นข้อมูลที่ขาดน้ำหนักและความเที่ยงตรง

ตัวชี้วัดความปลอดภัยสาธารณะ มาตรฐานสากล สู่การสร้างสังคมที่ยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ความสำคัญกับปัจจัยเรื่องความมั่นคงปลอดภัยในฐานะที่มีส่วนทำให้การพัฒนานั้นต่อเนื่องและเป็นประโยชน์กับทุกคนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม โดยในเป้าหมายที่ 16 หลักนิติธรรมและประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมนอกจากจะกำหนดตัวชี้วัดเรื่องอาชญากรรมและความรุนแรงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ยังมีตัวชี้วัดความรู้สึกปลอดภัยของประชาชนด้วย ได้แก่ Indicator 16.1.4: Proportion of population that feel safe walking alone around the area they live

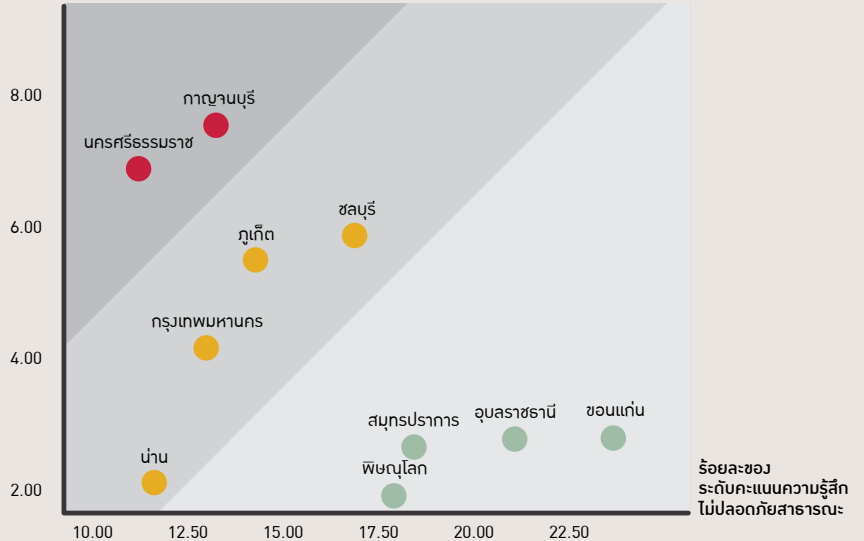
ความรู้สึกปลอดภัยและความหวาดกลัวอาชญากรรม เป็นประเด็นที่มีการเก็บข้อมูลกันโดยทั่วไป เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการศึกษาประสิทธิภาพการป้องกันอาชญากรรมทั้งในมิติของการบริหารหน่วยงาน มิติด้านชุมชน ไปจนถึงการออกแบบภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรม

ความรู้สึกปลอดภัยและความหวาดกลัวอาชญากรรม เป็นอิสระจากประสบการณ์ส่วนบุคคลคือการที่ประชาชนทุกคนสามารถมีความรู้สึกต่อเรื่องนี้ได้แม้ไม่เคยประสบอาชญากรรม เพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสังคมที่ดูอุ่นใจไร้ระเบียบ หรือสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา เช่น กระแสข่าวต่างๆ รวมไปถึงความสามารถของบุคคลในการเข้าถึงต้นทุนทางสังคมและทรัพยากรต่างๆ ล้วนมีผลต่อความรู้สึกปลอดภัยหรือไม่ปลอดภัยได้ทั้งสิ้น ทั้งนี้ ตัวชี้วัดนี้มีความสำคัญมาก เนื่องจากความรู้สึกดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตและการมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประชาชนซึ่งเป็นปัจจัยหลักของการพัฒนา

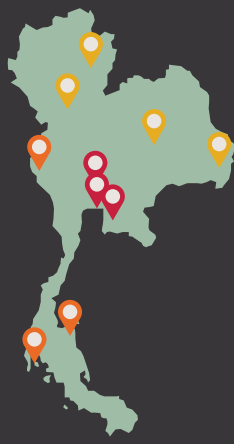
TIJ ดำเนินโครงการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อความปลอดภัยสาธารณะและความหวาดกลัวอาชญากรรม โดยพัฒนาแบบสำรวจให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศและบริบทของประเทศไทย สอบถามความหวาดกลัวทั่วไปเปรียบเทียบในเวลากลางวันและกลางคืน ภายในบ้านและละแวกบ้าน ทั้งยังสอบถามความหวาดกลัวอาชญากรรมแต่ละประเภท รวม 4 กลุ่ม และประสบการณ์การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมนั้นๆ โดยร่วมมือกับคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในการออกแบบการสุ่มตัวอย่างและพื้นที่เก็บข้อมูลตามเป้าหมาย 8,300 ครัวเรือน จาก 10 จังหวัดทั่วประเทศผลการสำรวจเบื้องต้นพบว่ากลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น รายงานความรู้สึกไม่ปลอดภัยสูงสุด แม้จะมีผู้เคยประสบเหตุอาชญากรรม

ความสอดคล้องของความรู้สึกปลอดภัยสาธารณะและการเกิดอาชญากรรมของพื้นที่ทั้งหมด 10 จังหวัด

ร้อยละของผู้ที่ประสบอาชญากรรมต่อประชากรทั้งหมด

- จังหวัดที่รู้สึกปลอดภัยและการเกิดอาชญากรรมยังไม่สอดคล้องกัน (มีความหวาดกลัวเล็กน้อย ในขณะที่มีอาชญากรรมเกิดขึ้นสูง)
- จังหวัดที่รู้สึกปลอดภัยและการเกิดอาชญากรรมมาพร้อมกัน
- จังหวัดที่รู้สึกปลอดภัยและการเกิดอาชญากรรมยังไม่สอดคล้องกัน (มีความหวาดกลัวมาก ในขณะที่มีอาชญากรรมเกิดขึ้นไม่มากนัก)

จังหวัดที่เก็บข้อมูล

- ช่วงที่ 1 (9-20 มีนาคม 2561)
ชลบุรี สมุทรปราการ และกรุงเทพมหานคร
- ช่วงที่ 2 (23 มีนาคม - 12 เมษายน 2561)
อุบลราชธานี ขอนแก่น พิษณุโลก และบ้าน
- ช่วงที่ 3 (18 เมษายน - 2 พฤษภาคม 2561)
กาฬนาครบุรี นครศรีธรรมราช และภูเก็ต

ไม่มากเนื่องจากสภาพแวดล้อมเป็นเขตที่คนพลุกพล่าน มีธุรกิจกลางคืนและแหล่งบันเทิง
ขณะนี้ โครงการอยู่ในระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูล ในรายละเอียดเพื่อสรุปผลและเผยแพร่สู่สาธารณะ รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับ

การดำเนินงานในระยะต่อไป ฐานข้อมูลการสำรวจจะเผยแพร่ให้ผู้สนใจนำข้อมูลไปใช้ศึกษาวิจัยต่อยอดได้อีกด้วย

TIJ MOVEMENTS

..

1

TIJ ร่วมเสนอแนวโน้มนโยบายแก้ปัญหายาเสพติดโลก

วันที่ 14-16 มีนาคม 2561 ผู้แทนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดจากนานาประเทศได้ร่วมกันทบทวนประเด็นเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดและมาตรการที่ใช้แก้ปัญหายาเสพติดในปัจจุบัน ในเวทีที่ประชุมคณะกรรมการยาเสพติด สมัยที่ 61 ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเวียตนา สาธารณรัฐเวียดนาม

TIJ ได้ส่งตัวแทนเข้าร่วมการประชุม ประกอบด้วย นางสาวเจน ฮอลโลเวย์ หัวหน้ากลุ่มโครงการอาชญากรรมและการพัฒนา และนางสาวชลธิช ชื่นอุระ หัวหน้ากลุ่มโครงการส่งเสริมการอนุรักษ์ข้อมูลกำหนดกรุงเทพ และการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด และได้ร่วมจัดกิจกรรมคึกคักในหัวข้อ “ผู้หญิง นโยบายทางด้านยาเสพติด และสถานการณ์การจำคุกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: การบูรณาการประเด็นในมิติเพศภาวะ” (“Women, Drug Policy and Incarceration in Southeast Asia: Mainstreaming a Gendered Perspective”) มีผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ นายเจเรมี ดักลาส ผู้แทน UNODC ภูมิภาคเอเชีย และแปซิฟิก นางสาวเคที อัสวาระช ผู้ประสานงานโครงการเกี่ยวกับผู้หญิงและการจำคุก International Drug Policy Consortium – IDPC นายเอเดนสโต คอร์เตส จาก Asociación Costarricense para el Estudio e Intervención en Drogas หรือ ACEID โดยสรุปการประชุมได้ว่า ผู้หญิงอาเซียนส่วนใหญ่ต้องโทษคุมขังจากคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในขณะที่จำนวนผู้ต้องโทษหญิงเพิ่มสูงขึ้น แนวทางการแก้ปัญหายาหนึ่งคือการเข้าใจรากของปัญหา เส้นทางการนำไปสู่วังวนแห่งการกระทำผิด เพื่อแก้ไขปัญหายาที่ต้นเหตุ ส่งเสริมการฝึกอบรมทักษะการใช้ชีวิตก่อนปล่อยตัวเพื่อสร้างโอกาสในสังคม และปฏิรูปกฎหมายเพื่อลดโทษ ลบประวัติ หรือใช้วิธีการที่มีไม่คุกคามซึ่งในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2

TIJ จัดอบรม PARALEGAL TRAINING WORKSHOP 2018

TIJ ร่วมกับมูลนิธิผู้หญิงกฎหมายและการพัฒนาชนบท (FORWARD) และภาคีวิชาชีพศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (WSC) จัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ: ความรู้ด้านกฎหมายและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้หญิง (Paralegal Training-Workshop: “Women for Justice; Justice for Women”) ประจำปี 2561 เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านความรู้ในเรื่องความละเอียดอ่อนทางเพศภาวะ ความเข้าใจขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เสริมสร้างทักษะที่เกี่ยวข้องในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และสร้างเครือข่ายในกลุ่มผู้หญิงและผู้ชายที่เป็นผู้ช่วยด้านกฎหมายและปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ยังมุ่งหวังให้การฝึกอบรมดังกล่าวช่วยเพิ่มจำนวนผู้ช่วยด้านกฎหมายที่เป็นผู้หญิง โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้นำชุมชน นักพัฒนา นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่บ้านพักฉุกเฉิน นักกิจกรรมรณรงค์ด้านสิทธิผู้หญิง และนักกฎหมาย

การฝึกอบรมในครั้งนี้ประกอบด้วยกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) การบรรยาย และการศึกษาดูงานหน่วยงานต้นแบบ มีเนื้อหาครอบคลุมแนวคิดเพศภาวะและความรุนแรงทางเพศ กลไกในกระบวนการยุติธรรม ขั้นตอนปฏิบัติต่างๆ และกฎหมายพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิง โดยได้ดำเนินการฝึกอบรมแล้ว 4 ครั้ง วันที่ 25-27 มีนาคม 2561 ที่จังหวัดขอนแก่น วันที่ 27-29 เมษายน 2561 ที่จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 11-14 มิถุนายน 2561 ที่จังหวัดนครปฐม และวันที่ 9-11 กรกฎาคม 2561 ที่จังหวัดกระบี่

3

จากใจสู่ใจในเรือนจำ: การเปลี่ยนแปลงด้านในเพื่อชีวิตด้านนอก

วันที่ 25 เมษายน 2561 TIJ ได้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่สถาบัน และกลุ่มผู้หญิงหลังกำแพง ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากโครงการ “จากใจสู่ใจ” ที่ดำเนินงานเพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ต้องขัง ช่วยให้พวกเขาได้มีโอกาสค้นหาตนเอง และสิ่งที่ต้องการในชีวิต สามารถก้าวเดินต่อไปในสังคมได้อย่างเข้มแข็งหลังพ้นโทษ

ระหว่างการจัดงานเสวนาครั้งนี้ นางสาวอวยพร สุธนธัญญากร หัวหน้าทีมกระบวนการ โครงการจากใจสู่ใจ และนางสาววิจิตร ว่องวารทิพย์ นักวิจัยด้าน Gender Study ทำหน้าที่วิทยากร ในการนำเสนอและแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกระบวนการฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ต้องขังว่า โครงการจากใจสู่ใจ ซึ่งเริ่มโครงการเมื่อเดือนกันยายน 2556 โดยมีเป้าหมาย 3 ประการ คือ (1) ผู้ต้องขังได้รับการฟื้นฟูจิตใจ และเป็นการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจของผู้ต้องขังหญิงในระยะยาว (2) เจ้าหน้าที่เข้าใจเรื่องการดูแลผู้ต้องขังที่มีสมรรถนะระหว่างการควบคุมและการฟื้นฟูเยียวยา และ (3) เรือนจำหรือทัณฑสถานหญิงมีระบบรองรับในการดูแลผู้ต้องขังในเรื่องสุขภาพใจและสาธารณสุขมูลฐาน

หัวใจของโครงการจากใจสู่ใจอยู่ที่การรู้จักการใคร่ครวญตัวเองเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งในการทำความเข้าใจตัวเองและผู้อื่น การฝึกฝนการรู้ตัวและสัมผัสคุณค่าภายในจิตใจ เรียนรู้เพื่อเท่าทันสังคม (ทักษะในการใช้ชีวิต เช่น ระบบเพศ บริโภคนิยม และกลไกทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อตัวตน) และเพื่อให้ตระหนักถึงความเชื่อมโยงของสรรพสิ่ง โดยผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการจากใจสู่ใจ จะเกิดความเข้าใจตนเอง ความเคารพตนเอง และรู้สึกว่ามีชีวิตมีความหมาย ทำให้พวกเขามีจิตใจที่แข็งแกร่งขึ้นและช่วยเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมต่อไป

4

IBR ต้อนรับคณะผู้แทนกัมพูชา ดูงานข้อกำหนดกรุงเทพฯ

วันที่ 20-30 พฤษภาคม 2561 คณะผู้แทนจากกรมราชทัณฑ์กัมพูชา เดินทางมายังประเทศไทย เพื่อศึกษาดูงานเรือนจำต้นแบบ ภายใต้ข้อกำหนดกรุงเทพฯ ที่ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ และโครงการฟื้นฟูผู้ต้องขังที่ดอยวาง จังหวัดเชียงราย โดยมี ดร.นันทิ จิตสว่าง ที่ปรึกษาพิเศษ TIJ พร้อมคณะเจ้าหน้าที่ TIJ ให้การต้อนรับ

ผลจากการศึกษาดูงานและเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการบริหารจัดการเรือนจำ นายเฮง แยก ผู้ช่วยรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย และ นายชาน กิมเส็ง อธิบดีกรมราชทัณฑ์กัมพูชา เห็นพ้องในการร่วมมือกับ TIJ นำข้อกำหนดกรุงเทพฯ ไปริเริ่มดำเนินการโครงการข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในเรือนจำหญิงในประเทศ โดยเริ่มต้นที่ทัณฑสถาน Correctional Centre 2 แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ 1. ระยะการสังเกตการณ์และประเมินสถานการณ์ (เดือนพฤษภาคม-กันยายน 2561) และ 2. ระยะการนำข้อกำหนดกรุงเทพฯ ไปใช้และติดตามผล (เดือนตุลาคม 2561-กันยายน 2562)

5

IBR อบรมเสริมทักษะชีวิตแก่ ผู้ต้องขังหญิง

ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน 2561 กลุ่มโครงการส่งเสริมการอนุรักษ์ข้อกำหนดกรุงเทพฯ และการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด TIJ ร่วมมือกับกรมราชทัณฑ์ และภาคเอกชนดำเนินโครงการ “เรือนจำต้นแบบเชิงลึก” เพื่อส่งเสริมและพัฒนาโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังหญิงอย่างครบวงจร โดยมุ่งที่การสร้างศักยภาพองค์ความรู้ และต่อยอดทักษะเชิงวิชาชีพที่ผู้ต้องขังมีอยู่แล้ว ด้วยหลักสูตรการวางแผนธุรกิจเพื่อสร้างแนวคิดแบบผู้ประกอบการ การเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่ตลาดงาน และเป็นบุคลากรคุณภาพและการเสริมสร้างความรู้ที่จำเป็นด้านการบริหารเงิน หนี้ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ลดความเป็นไปได้ในการกระทำผิดซ้ำและเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่าง TIJ และภาคเอกชนในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาและการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดในระดับชุมชน

กลุ่มเป้าหมายของโครงการ คือผู้ต้องขังหญิงที่มีกำหนดจะพ้นโทษในเดือนตุลาคม 2561 จำนวน 60 คน ต่อ 1 เรือนจำ/ทัณฑสถาน โดยเป็นผู้ที่ได้รับการประเมินจากเจ้าหน้าที่เรือนจำแล้วว่ามีโอกาสกระทำผิดซ้ำน้อย และมีความประพฤติดีตามมาตรฐานเรือนจำ ที่ผ่านมาโครงการได้เข้าไปดำเนินการฝึกอบรมให้แก่เรือนจำแล้ว 2 แห่ง ได้แก่ ทัณฑสถานหญิงธนบุรีและทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง รัษฎบุรี

6

TIJ ร่วมสัมมนาส่งเสริม มาตรการทางเลือกแทน การจำคุก

วันที่ 2 มิถุนายน 2561 TIJ ร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ก้าวผิดคิดพลาด...ให้โอกาสแก้ตัวใหม่” (มาตรการทางเลือกแทนการจำคุก) ที่โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น โดยมี ดร.นันทิ จิตสว่าง ที่ปรึกษาพิเศษ TIJ ร่วมเป็นวิทยากร ในหัวข้อเรื่อง “การใช้โทษทางเลือกหลังจากการพิจารณาคดี” ร่วมกับ รศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผศ.ดร.ธานี วรภัทร์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาทางนิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ ปรีดีพนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และนายพยนต์ สินธุนา รองอธิบดีกรมคุมประพฤติ ภายในงานยังมีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่องมาตรการเลี้ยงโทษจำคุกก่อนการพิจารณาคดี และมีปาฐกถาพิเศษจากผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรการทางเลือกแทนการจำคุก

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงแนวทางและวิธีการในการสนับสนุนการใช้กฎหมายเพื่อเลี้ยงหรือส่งเสริมให้ใช้มาตรการทางเลือกแทนการจำคุก โดยมีการอธิบายถึงโทษจำคุกในบริบทของไทยและสากล ตลอดจนมาตรการทางเลือกแทนการจำคุกในหลายประเทศที่ดำเนินการแล้วประสบความสำเร็จ ด้วยเป้าหมายคือเปลี่ยนแนวทางแก้ไขปัญหามาจากการสร้างที่คุมขังเพิ่ม เป็นการลดจำนวนผู้ต้องขัง ทั้งยังช่วยแบ่งเบาภาระในการบริหารงานเรือนจำด้านต่างๆ ตามมาตรฐานสากล และลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนผู้กระทำผิด การป้องกันการรับอริชญาที่มาจาก การต้องโทษจำคุก ตลอดจนการถูกสังคมตราหน้าว่าเป็นอดีตผู้ต้องขัง

7

SPECIAL: IT'S OUR ROLD “RoLD PROGRAM”

TIJ จัดการอบรมหลักสูตรผู้บริหารด้านหลักนิติธรรม (TIJ Executive Program on the Rule of Law and Development หรือ RoLD) ปีที่ 2 ซึ่งจัดขึ้นระหว่างช่วงเดือนกุมภาพันธ์-กรกฎาคม 2561 โดยศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ กล่าวถึงโครงการอบรมในครั้งนี้ว่า การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม ตลอดจนให้ความสำคัญกับการนำหลักนิติธรรมไปสู่การปฏิบัติ

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2561 ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาร่วมเปิดประเด็น “การปฏิรูปหลักนิติธรรมสู่ยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0” ซึ่งสรุปประเด็นได้ว่า หลักนิติธรรมหรือสังคมที่เป็นธรรม เป็นปัจจัยเอื้อที่สำคัญให้ประสบความสำเร็จ โดยรัฐมีหน้าที่สำคัญในการวางโครงสร้างหรือระบบนิเวศน์ให้อื้ออำนวยต่อการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและเท่าเทียมในขั้นต้น แต่หากปราศจากความสนใจและการเข้าร่วมสร้างความเปลี่ยนแปลงโดยหน่วยงานต่างๆ ในสังคม ตั้งแต่หน่วยใหญ่ไปจนถึงระดับครอบครัวหรือปัจเจกชนแล้ว ก็เป็นการยากที่จะสร้างสังคมที่เป็นธรรมให้เกิดขึ้นได้

จากนั้นในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561 ดร.กอบศักดิ์ ภูตระกูล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี คุณกิตติ ตั้งจิตภรณ์ ศักดา เลขาธิการสภาอุตสาหกรรม และกรรมการในคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน และคุณปกรณ์ นิลประพัทธ์ รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ร่วมเป็นวิทยากรในหัวข้อ “Thailand’s Journey on Regulatory Guillotine” โดยได้ข้อสรุปว่า

การที่ประเทศไทยจะมีกฎหมายที่มีคุณภาพ จำเป็นจะต้องนำหลักนิติธรรมมาใช้ตลอดกระบวนการออกกฎหมาย เพื่อให้มั่นใจว่าทุกคนในสังคมได้มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน รวมทั้งกลุ่มคนชายขอบกฎหมายที่ได้มาจึงเกิดจากความเห็นชอบของประชาชนและมุ่งพัฒนาพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และตอบสนองต่อคนทุกภาคส่วนอย่างเท่าเทียมกัน

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2561 ดร.ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ ประธานกรรมการ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ร่วมเป็นวิทยากรในหัวข้อ “Social

Impact กับตลาดทุน” โดยมีสาระสำคัญที่บทบาทของตลาดทุน และผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ ในภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องในการเข้ามาร่วมดูแลแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำกิจกรรมทางสังคมต่างๆ เพื่อปรับเปลี่ยนเงื่อนไขในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้ดียิ่งขึ้น เป็นธรรมมากขึ้น หรือลดความเหลื่อมล้ำลง ซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้มุ่งสนับสนุนผู้ประกอบการและนักลงทุนรายย่อยให้เข้าถึงตลาดทุนได้มากขึ้น อาทิ การสร้าง platform การจัดการอบรมให้ความรู้แก่บริษัทสตาร์ทอัพ (start-up)

ตลอดจนการทำกิจกรรมเพื่อสังคม ทั้งในรูปแบบของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ Corporate Social Responsibility และการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development โดยในการทำกิจกรรมทางสังคมนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือผู้นำขององค์กรต้องมีความเชื่อและตระหนักถึงความสำคัญ เพราะจะผลักดันให้เกิดเป็นนโยบาย แผนงาน ซึ่งอาจต้องปรับปรุงกระบวนการทำงาน ความตระหนักและการเริ่มปฏิบัติในระดับองค์กรมีความสำคัญยิ่ง เพราะจะสามารถขยายผลออกไปยังคู่ค้าและหุ้นส่วนทางธุรกิจ และท้ายสุดคือทั้งภาคส่วนธุรกิจ

วันที่ 29 มีนาคม 2561 ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ ผู้อำนวยการ TIJ เป็นวิทยากรในหัวข้อ “ภาพรวมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทย” กล่าวถึงการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทยว่าประเทศไทยมีจำนวนผู้ต้องขังสูงติดอันดับต้นๆของโลก เนื่องจากความไม่เชื่ออำนาจของระบบที่ให้ความสำคัญกับโทษทางอาญา และระบบยุติธรรมที่ดีคือการลดอัตราการทำผิดให้สังคมอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข โดยมีทางเลือกคือ ระบบอาจแสวงหามาตรการอื่นที่จะลดจำนวนคนในระบบการคุมขังในเรือนจำ ที่การชดเชยการกระทำผิดอย่างเหมาะสมโดยทุกขั้นตอนของระบบยุติธรรมทั้งตำรวจ อัยการ ศาล หน่วยงานที่ดูแลผู้กระทำผิดและทนายความ ต้องทำงานประสานกันเพื่อธำรงความยุติธรรมและหาทางออกร่วมกัน มีการบูรณาการในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้ ทุกฝ่ายสามารถมีส่วนร่วมช่วยในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมได้ด้วยวิธีการให้กำลังใจและให้โอกาสผู้ก้าวพลาด เพื่อให้พวกเขากลับมาเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

วันที่ 26 เมษายน 2561 ดร.วิโรท สันติประภาพ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย หรือ ธปท. ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าร่วมอบรม ในหัวข้อ “Conversation with the Governor” โดย ดร.วิโรท กล่าวถึงเทคโนโลยี FinTech ที่เข้ามามีบทบาทในยุค Thailand 4.0 ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเงินทางเลือกที่มาช่วยตอบสนองความต้องการของ SMEs คนที่มีรายได้น้อยหรือไม่มีหลักประกัน ซึ่งเดิมไม่สามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสถาบันการเงินที่ถูกกฎหมาย ต้องพึ่งพาหนี้นอกระบบและถูกเอาเปรียบโดยเจ้าหนี้ที่คิดดอกเบี้ยในอัตราไม่เป็นธรรม FinTech จึงนับเป็นทางเลือกที่ช่วยกระจายโอกาสการเข้าถึง

แหล่งเงินทุนและช่วยลดความเหลื่อมล้ำในอีกทางหนึ่ง วันที่ 10 พฤษภาคม 2561 ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย ประธานคณะกรรมการเพื่อสันติภาพและความปรองดองแห่งเอเชีย ร่วมเป็นวิทยากรในหัวข้อ “Rule of Law and Conflict Reconciliation” โดยได้บรรยายถึงหลักนิติธรรมและกรอบแนวคิดในระดับสากล หลักนิติธรรมกับประเทศไทย หลักนิติธรรมกับการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ตลอดจนบทบาทของหลักนิติธรรมในกระบวนการปรองดองเพื่อสร้างความสมานฉันท์ ลดความขัดแย้ง และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

วันที่ 24 พฤษภาคม 2561 ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อกำกับการปฏิรูปกฎหมาย ร่วมเสวนาในหัวข้อ “Rule of Law and Democracy in Thailand” โดยบรรยายถึงกรอบแนวคิดของคำว่าหลักนิติธรรมทั้งในบริบทระดับสากลและในบริบทของไทย ตลอดจนบทบาทสำคัญของประชาธิปไตยที่มีผลในการส่งเสริมหลักนิติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม และความ

ท้าทายในการใช้หลักนิติธรรมในสังคมปัจจุบัน วันที่ 31 พฤษภาคม 2561 นายมีชัย วีระไวทยะ ผู้ก่อตั้งและประธานมูลนิธิ มีชัย วีระไวทยะ เป็นวิทยากรในการบรรยายหัวข้อการ**สร้างวัฒนธรรมแห่งการเคารพกฎกติกา (Culture of Lawfulness) ในสังคมไทย** โดย นายมีชัย กล่าวว่าอาจเริ่มได้จากการพยายามบ่มเพาะเด็กไทยให้เป็นคนดีและมีวัฒนธรรมที่เคารพกฎกติกา จึงนำไปสู่การตั้งโรงเรียนมีชัยพัฒนา โดยนักเรียนเป็นศูนย์กลางและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน ทั้งในด้านการบริหารจัดการโรงเรียน เช่น การมีสภานักเรียนที่มีการหารือและออกเสียงในการออกกฎระเบียบต่างๆ การเลือกวิชาหรือหัวข้อที่จะเรียน และการสร้างความผูกพันอย่างเหนียวแน่นกับชุมชนรอบโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีการบ่มเพาะบ่มให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ รู้จักแบ่งปัน ตลอดจนส่งเสริมให้เป็นนักคิดและนักพัฒนา และที่สำคัญเป็นคนรุ่นใหม่ที่เคารพกฎกติกา

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)
อาคารจีพีเอฟ ตึกบี ชั้น 15-16 ถนนวิภาวดี แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทร. +66 (0) 2118 9400 โทรสาร +66 (0) 2118 9425, 6
E-mail: info@tijthailand.org

 www.tijthailand.org www.facebook.com/tijthailand.org www.youtube.com/JustRightChannelTIJ